

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Ἡ αἰσθητικὴ τῶν πόλεων εἶναι ἐπιστήμη ἔχουσα πολλοὺς τοὺς μύστας, τόσοι ἐν Ἀμερικῇ, ἐν Αὐστραλίᾳ, ὅσοι καὶ ἐν τῇ γηραιᾷ ἡμῶν Εὐρώπῃ, μὲ τὴν μόνην διαφορὰν ὅτι ἐν Ἀμερικῇ μελετᾷ πρὸ πάντων τὰς νέας πόλεις, ἐν ᾗ ἐν Εὐρώπῃ δὲν ἐπιμελεῖται ἢ τὴν διατήρησιν τοῦ κάλλους τῶν ἀρχαίων ἡμῶν συνεικιῶν. Αἱ Ἀθῆναι δύνανται ὡς ἐκ τῆς ιδιότητος αὐτῶν, τῆς ἀρχαίας καὶ συγχρόνου πόλεως, νὰ ἐμπνέωνται διττῶς.

Ἡ αἰσθητικὴ τῶν πόλεων ἔχει τὰ εἰδικὰ αὐτῆς δημοσιεύματα ὡς ἡ Ἐπιθεώρησις ἡ ἰδρυθεῖσα ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Καμίλλου Σίττε, τοῦ συγγραφέως τῆς τέχνης τῆς κατασκευῆς τῶν πόλεων, ὡς ἡ *Hohe Warte* (τὸ νέον δημοσίευμα τοῦ κ. Ἰωάννου Αὐγουστου Λούξ), περὶ τῆς ὁποίας τὰ ἀμερικανικὰ περιοδικὰ ἀφιερῶσι συχνάκις ἀρθρὰ λίαν περιέργῃ καὶ ἐμβρυθῇ, ὡς λόγου χάριν ἡ μελέτη περὶ τῶν πάρκων τῶν μεγάλων πόλεων, ἥτις δημοσιεύεται ἐν τῇ *House and garden* ἐν Φιλὶ δελφείᾳ.

Τὸ *Cottage* ἐξ ἄλλου ἐδημοσίευσεν εἰκόνας γραφικῶν ἀρχαίων ὁδῶν ἐκ παραλλήλου μὲ κοινὰς συγχρόνους ὁδοὺς, ὅπως καὶ αὐτὰς παρὰ τὰς ὁποίας μᾶς ἐπιδεικνύει τὰς φρικώδεις καὶ ἀπαισίας αὐτὰς τῶν συγχρόνων οἰκιῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς αὐτὰς τὰς ὡραίας καὶ θαυμασίας τῶν προγόνων μας. Ἡ «Πινακοθήκη» ἡδύνατο νὰ τὸ μιμηθῇ ὡς πρὸς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς αὐτὰς τῶν Ἀθηναίων.

Ὁ κ. Γουσταῦς Kahn ἐν τῇ Αἰσθητικῇ τῆς ὁδοῦ ἀφοῦ διέτρεξε τὴν ἀρχαίαν ὁδόν, τὴν ἀραβικὴν, καὶ τὴν τοῦ Μεσαίωνα, περι-

γράφει τὴν ὁδὸν τῶν συγχρόνων Παρισίων, νομίζετε δὲ ὅτι τὴν εὐρίσκει γραφικὴν; Μὲ τὰς προόψεις τῆς, τοὺς καλλωπισμοὺς τῆς, τὰς ἐπιγραφὰς τῆς, τὸν φωτισμὸν τῆς, λυπεῖται ὅτι ἡ ὁδὸς αὕτη ἡ ἰδρυθεῖσα πρὸς σκοπὸν χρησιμοποίησεως, στερεῖται τελείως τοῦ πολυχρόμου ἐκείνου ὅπερ διέκρινε τὰς ἑλληνικὰς ἀρχαίας πόλεις. Εὐρίσκει ὅτι ἐνεπνευσθήσαν ὑπερβολικῶς ἐκ τῶν ρωμαϊκῶν παραδόσεων ἐνῶ ἔδει ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Βενετίας. Ἐπὶ πλέον, διὰ σκοπὸν ὑγιεινόν, ἐπεθύμει ὅπως ἕκαστον κέντρον ἀνθρώπισματος οἰκιῶν μεταβληθῇ εἰς κήπον ὅπως καὶ ἐντὸς αὐτῶν τῶν οἰκιῶν. Θέλει νὰ βαδίξωσι παραλλήλως τόπον ἡ ὑγιεινὴ ὅσον καὶ ἡ αἰσθητικὴ τῆς πόλεως, ἀναχωρῶν ἐκ τῆς ἀρχῆς ὅτι τὸ καλὸν εἶναι ἡ ὑπεριότης ἐκφρασεῖς τοῦ χρησίμου.

Ὑπὸ διπλὴν ἔποψιν ἡ μεταφορὰ τῶν ὑδάτων τῆς Στυμφαλίας ἐν Ἀθήναις θ' ἀποβῇ εὐεργετικὴ εἰς τὴν πόλιν ταύτην, διότι τοῦτο θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς αὐτὴν νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰς κρήνας, τὰς δεινροστοιχίας καὶ τοὺς δημοσίους καὶ ἰδιωτικοὺς κήπους, τοῦθ' ὅπερ θ' αὐξήσῃ τὴν χάριν τῆς πρωτευούσης τῆς Ἑλλάδος.

Αἱ ἀρχαῖαι πόλεις τῆς τέχνης ἐκανχῶντο ὅτι συνέτεινον εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τῶν κατοίκων διὰ τῶν πάρκων καὶ τῶν κρηνῶν αἰτνες τοσοῦτον θέλητρον ἀποδίδουν εἰς τὰς τόσοις ἐνδιαφερούσας ταύτας πόλεις.

Εἶθε αἱ Ἀθῆναι ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα ἐκείνων!

Αἰγῇ

J. PLOMDEUR

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑΣ

ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ ἐπὶ μακρὸν ἀμελήσασα τῆς κατὰ θάλασσαν πολεμικῆς αὐτῆς συγκροτήσεως, ἐξεγείρεται καὶ αὕτη νῦν τοῦ ληθάργου, κεντριζομένη ὑπὸ τοῦ παραδείγματος τῶν ἄλλων. Εὐτυχῶς δι' αὐτὴν αἱ παρασκευαί τῆς οὐδὲν ἐνέχουν τὸ σπασμωδικόν, εἶναι δὲ ἀξία προσοχῆς καὶ μελέτης ἡ μέθοδος ἣν

ἡ Πορτογαλικὴ κυβέρνησις διέγραψε πρὸς τὴν βαθμιαίαν ἀναδιοργάνωσιν τοῦ πολεμικοῦ αὐτῆς ναυτικοῦ παρέχουσα αὐτῇ πρῶτον τὴν κατάλληλον βάσιν ἀναπτύξεως διὰ τῆς δημιουργίας πραγματικοῦ ναυοτάθμου, λαμβάνουσα δὲ συγχρόνως πάντα τὰ μέτρα πρὸς μόρφωσιν ἀξίου προσωπικοῦ, οὗ ἀνευ ἀχρηστοῦ καθίσταται καὶ τὸ ἀριστόν τῶν ὑλικῶν.

Ἡ Πορτογαλλία ἄλλοτε, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ναυτικῆς τῆς ἀκμῆς, ἦτις ὡς γνωστὸν

καὶ πολὺ μεγάλῃ καὶ πολὺ ἐνδοξος ὑπῆρξεν, καὶ μετ' αὐτοὺς ἀκόμη, ἦτο φυσικὸν νὰ ἔχῃ ὄχι μόνον θαυμάσια σκάφη, ἀλλὰ καὶ ἐξόχους ναυπηγούς. Οἱ πρῶτοι διδάσκαλοι τῆς μεγάλης ναυπηγίας τῶν νεωτέρων χρόνων τῆς ἱστορίας, δὲν θὰ ἔλεγέ τις ὑπερβολῇ, προῆλθον ἐκ τῆς Λισσαβώνας. Ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Τάγου κατεσκευάσθησαν τὰ πρῶτα ἀξία νὰ ἀψηφίσωσι τοὺς κινδύνους τῶν ἀχανῶν καὶ ἀγνώστων ὠκεανῶν πλοῖα, αἱ караβέλλαι, καὶ βραδύτερον τὰ γκαλιὸν τὰ ἐπισφραγίσαντα τὴν κατάκτησιν αὐτῶν καὶ τῆς πέραν αὐτῶν ἀνακαλυφθείσης γῆς ἐπὶ τοῦ Τάγου ἔγιναν αἱ μὲ τὴν πρύμναν πρῶται καθελκύσεις, ἀντὶ τῆς ἀντιθέτου μεθόδου ἥτις ἦτο μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν χρῆσει. Ἡ ἰδέα αὕτη, ἡ τόσοις ἀπλῇ καὶ φυσικῇ φαινομένη σήμερον ἐπροκάλεσε γενικὴν ἐπανάστασιν ἐν τῇ ναυπηγίᾳ, προλαμβάνουσα τὴν καταπύωσιν τῶν πλοίων κατὰ τὴν καθέλκυσιν καὶ ἐπιτρέπουσα τὴν αὐξήσιν τῶν διαστάσεων καὶ τοῦ βάρους αὐτῶν ἀνευ ὁδοῦ νὰ ραγῶσιν ἐξολισθαίνοντα